

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK OM KLAPNING

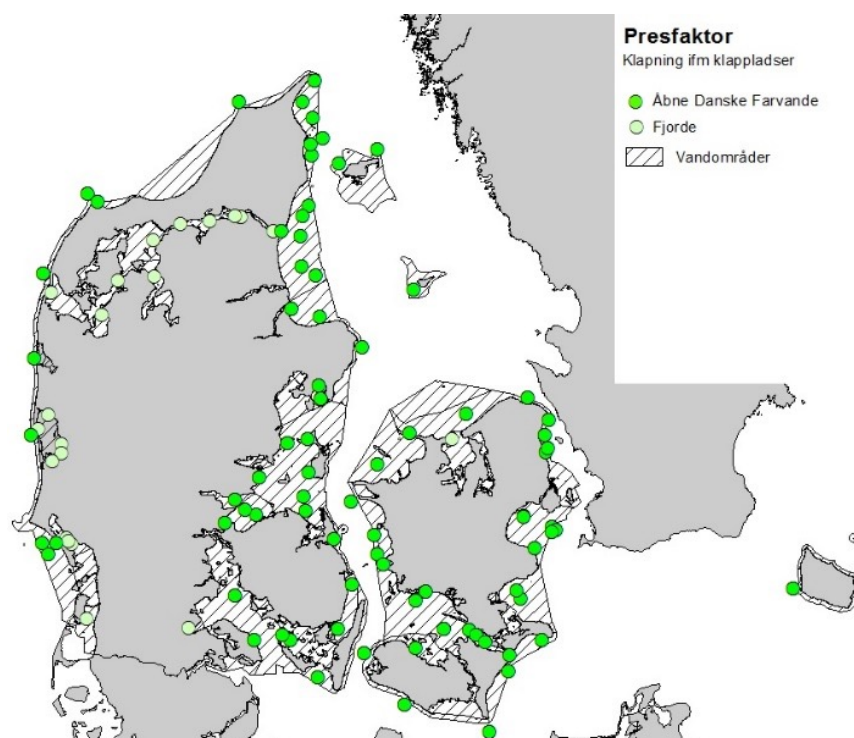
INDLEDNING OG BAGGRUND

Den primære årsag til havmiljøets pressede situation er udledning af næringsstoffer, men klapning og råstofindvinding bidrager også til, at de marine økosystemer er tæt på at kollapse mange steder. Det ses blandt andet ved, at kun 5 % af vores kystvande inden for 1 sømil-grænsen lever op til vandområdeplanernes målsætning om "god økologisk tilstand". Samtidig er de kystnære bestande af en række fiskearter – blandt andet fladfisk og torsk – mange steder stort set væk.

Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker at vende den negative udvikling. Det skal ske ved at adressere udfordringerne med udledninger fra land og ved at sikre en mere skånsom og bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Det kan opnås ved, at der etableres flere beskyttede områder med forbud mod bundtrawl, klappning og råstofindvinding. Der er også behov for at øge vidensgrundlaget om de mulige negative effekter af klappning og bypass (se bilag 1 for forklaring) i de kystnære havområder. Vi mener desuden, at lovgivningen i forhold til klappning ikke tager de nødvendige miljømæssige hensyn, og at der derfor er behov for ny lovgivning på området, der i højere grad tager hensyn til livet under overfladen og sikrer den rette balance mellem samfundsudvikling og marin naturbeskyttelse.

KLAPNING I DAG

Mange af de indre danske farvande er i dag påvirket af klappning og bypass (figur 3). Det gælder også internationalt beskyttede Natura 2000-områder. Denne påvirkning af havbunden er problematisk, da den naturlige bundflora og -fauna forstyrres, og levesteder ødelægges.

Figur 1: Klappladser i de kystnærehavområderne i perioden 2013-2017.

“

Overblik over trusler og udfordringer ved klappning

TRUSLER:

- Ødelægger levesteder på selve klappladserne – og eventuelt længere væk.
- Frigiver næringsstoffer og evt. miljøfremmede stoffer.
- Fremmer algeproduktion og omsætningen af organisk stof på bunden, som øger risikoen for iltsvind.
- Kan kvæle eller reducere vækst af ålegræs og havtang.

UDFORDRINGER:

- Næsten alle ansøgere får tilladelse til klappning.
- Klappning er billigst for bygherre, og alternative løsninger i projekterne fravælges.
- Vidensgrundlaget om miljøeffekter er meget ringe og bør forbedres.

POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK OM KLAPNING

Miljøpåvirkninger ved klappning

Der sker en direkte fysisk påvirkning af havbunden ved klappning, som betyder, at bundlevende organismer dækkes af det deponerede materiale. Det har en negativ effekt på kvalitetselementerne ålegræs og makroalger samt dyrelivet på bunden – den såkaldte bundfauna. Udover den direkte fysiske påvirkning på klapplassen vil der også ske en påvirkning af det omkringliggende område i form af sedimentation af spildt og deponeret materiale, der spredes i et større område. Det kan medføre nedsat sigtbarhed uden for klapplassen, og det kan betyde, at ålegræs og tang bortskygges. Det kan også forårsage et øget iltforbrug og dermed en større risiko for iltsvind, ligesom klappning kan være negativt for arter, der opholder sig i vandsøjlen. I forbindelse med klappning kan der desuden være en kemisk påvirkning, fordi havnesedimenter i mange tilfælde er kemisk forurenede (kontaminerede). Klappningsmateriale har også oftest et højt organisk indhold, hvilket kan føre til større vækst af planktoniske alger, og det øger risikoen for bortskygning af de bundlevende planter og iltsvind grundet en øget bakteriel omsætning på bunden.

DANMARKS SPORTSFISKERFORBUND MENER

Vi ønsker at gøre op med tilgangen "havet sletter alle spor" – både i forbindelse med tilladelser til klappning af forurenede materialer efter gældende lovgivning samt i en fremtidig revision af lovgrundlaget.

Vidensgrundlaget i forhold til påvirkningen af havmiljøet er for lille

Vidensgrundlaget, i forhold til hvordan klappning påvirker havmiljøet, er for svagt, og en grundig vurdering af mulige påvirkninger på plante- og dyresamfundene foretages ikke, når der gives tilladelser. Der skal derfor afsættes statslige midler til finansiering af forskning til belysning af konsekvenser af klappning.

Klappning ikke må påvirke områder negativt

Der gives ofte tilladelse til klappning med det argument, at den negative påvirkning kun rammer et geografisk begrænset område og derfor ikke får en væsentlig effekt for kvalitetselementerne på vandområde-niveau. Vi mener, at man så vidt muligt skal begrænse og stoppe alle former for påvirkninger, der har en negativ indvirkning på kvaliteten af vores vandområder, særligt når miljømålsætningen ikke er opfyldt. Forureningen skal stoppes ved kilden og ikke bare fortyndes, da havets økologiske tilstand og fiskebestandene er pressede nok i forvejen. Dette er også i overensstemmelse med Vandrammedirektivet.

Større krav til bygherre

Der er eksempler på, at man ved større anlægsprojekter til havs har undersøgt alternative løsninger i forhold til at anvende og "nyttiggøre" det uønskede klappningsmateriale. Men det er stort set altid kortsigtede økonomiske hensyn, der gør, at klappning oftest vælges som løsningen. Vi mener, at beslutningen tages på et ikke-tilstrækkeligt oplyst grundlag, fordi der sker en systematisk undervurdering af både den økonomiske og samfundsmæssige værdi af en velfungerende havnatur i balance.

Vi mener, at staten skal stille højere krav til, at mulige alternativer til klappning skal belyses, og at alternativerne ikke kan fravælges ud fra kortsigtede økonomiske kalkuler. Formålet skal være, at der sker en reel begrænsning i antallet af tilladelser til klappning, hvor der findes andre og mere miljøvenlige løsninger. Staten bør samtidig iværksætte

“

DSF vil arbejde for:

- At lovgivningen omkring klappning revideres, sådan at miljømæssige faktorer og deres værdi indgår som parametre i afgørelsen – samt at miljøvurderingen udføres af en objektiv instans eller rådgiver.
- At der kommer mere viden om de miljømæssige effekter af klappning og bypass på økosystem-niveau.
- At der kommer mere støtte til udvikling af nye teknologier til anvendelse af klappningsmateriale, så de negative påvirkninger af vore kystnære havområder bliver mindre.
- At begrænse behovet for klappning og råstofindvinding og reducere omfanget af andre stressfaktorer.
- At der bliver sat fokus på alternativer til klappning og råstofindvinding som f.eks. deponering på land, stabilisering af havbunden ved byggeprojekter og dræning af klappningsmateriale.
- At dybdegrænsen for klappning øges til mindst 10 meter, og at afstanden til land skal være mindst 8 km, så påvirkningen af de kystnære habitater minimeres.
- Øget kontrol med, at klappningstilladelser bliver overholdt.
- At der etableres flere marine naturnationalparker, hvor et sundt havmiljø kommer før kortsigtede økonomiske interesser.
- At staten afsætter større ressourcer til forbedringer af miljøtilstanden i havet.
- Høringsret til naturorganisationer i klappnings- og råstofindvindingssager.

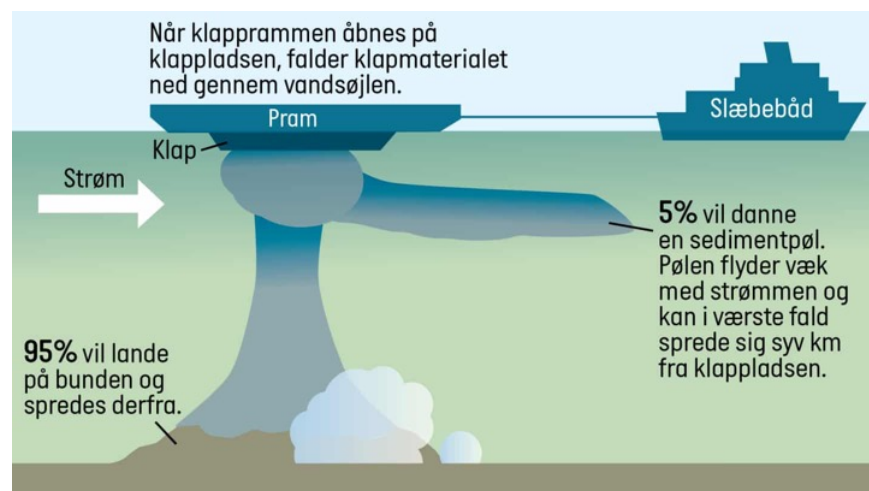
POSITIONSPAPIR: DANMARKS SPORTSFISKERFORBUNDS POLITIK OM KLAPNING

udviklingsprojekter, som kan understøtte det. Eventuelle udenlandske erfaringer skal inddrages i arbejdet.

Tredjepart skal foretage miljøvurderingen

Et andet problem er, at det i mange tilfælde er den samme rådgiver, som står for både realiseringen/projekteringen af projektet og den miljømæssige konsekvensvurdering. Miljøvurderingen er altafgørende for tilladelse til at gennemføre klappning, og det er åbenlyst, at bygherre – der både finansierer og udvælger hvem, der skal gennemføre projekter og miljøvurdering – har stor interesse i, at projektet realiseres. Vi foreslår derfor, at det skal være et formelt krav, at det skal være en ekstern rådgiver eller staten, der laver miljøvurderingen.

Vi mener desuden, at repræsentanter for naturinteresserne skal høres i forbindelse med klappningssager, hvilket ikke sker i dag. Vi mener derfor, at DSF bør være høringsberettigede i forhold til klappningssager.

Figur 2. Denne illustration viser, hvordan klappning med pram foregår.

BAGGRUNDSVIDEN – HVAD ER KLAPNING?

Klappning: Ved klappning bortskaffes oprenset materiale ved deponering på et afgrænset område i havet – en godkendt klappplads – og det foregår oftest med et skib eller en pram med en klap i bunden; deraf navnet (figur 2). "Bypass" er en variant af klappning, hvor havbundsmateriale flyttes i kort afstand fra opgravningsstedet. Denne deponering eller flytning af materiale ved klappning eller bypass sker typisk som vedligehold af dybden i et fast anlæg, en sejlrende, et havnebassin med mere eller ved flytning/videreførelse af sedimentet nedstrøms på læsiden af menneskeskabte anlæg, f.eks. en havn, et sejløb eller en mole, hvor den naturlige tilførsel af sediment er stoppet.

Materialet stammer normalt fra bunden i havne eller sejlrender, hvor det har været nødvendigt at foretage uddybning. Det kan også være nødvendigt at fjerne materiale i forbindelse med byggeprojekter, hvor blød bund ikke er velegnet som fundering til byggeprojektet. Klappning og bypass foregår rigtigt mange steder i de indre danske farvande (figur 1), og i nogle vandområder optager klapppladser og bypassområder op til 2,9 % af områdets samlede areal.

“

Foreløbige indsatser:

- Vi har afgivet høringssvar angående udvidelsen af Aarhus Havn.
- Partner i kampagnen Red Havet (<https://veluxfoundations.dk/da/content/redhavetnu-saetter-det-danske-hav-paa-dagsordenen>)
- Vi samarbejder med andre grønne organisationer, der kæmper for et bedre havmiljø.
- Vi støtter lokale grupper, der arbejder for et bedre havmiljø i de danske farvande.
- Vi har afgivet høringssvar angående Danmarks Havplan.
- Vi har været med til at lave forslag til Havplan for Det Vestlige Kattegat – et projekt, der beskriver, hvordan havet ud for Østjylland kan forvaltes bæredygtigt.
- Vi har iværksat "Kysthjælper", der sætter fokus på forbedringer af det kystnære havmiljø.